

Wacław Umiński CM

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

**Ks. Kazimierz Dąbrowski,
Arcybiskup Włodzimierz Jasiński
(1873–1965). Życie i działalność,
Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie,
Łódź 2015, ss. 286.**

Recenzowana praca ks. Kazimierza Dąbrowskiego jest poszerzoną wersją publikacji wydanej przez autora w 1990 roku¹. W ostatnich kilkunastu latach można było zauważyć zainteresowanie historią diecezji (od 1992 roku archidiecezji) łódzkiej. Publikacje dotyczyły zarówno życia i działalności pasterzy diecezji (np. Ewy Zielkowskiej², Krzysztofa Gruczyńskiego³, Mieczysława Różańskiego⁴, Edwarda Wieczorka⁵), jej struktur (np. Stanisława Grada i Mieczysława Różańskiego⁶), dziejów (np. Aleksandry Ziółkowskiej-Boehm⁷, Marii Kamińskiej⁸, Piotra

1. Por. K. Dąbrowski, *Arcybiskup Włodzimierz Jasiński 1873–1965*, Łódź 1990, ss.152.
2. *Biskupi – Wincenty Tymieniecki, Kazimierz Tomczak*, red. E. Zielkowska, Łódź 1989.
3. K. Gruczyński, *Biskup Michał Klepacz (1893–1967)*, Łódź 1993.
4. *Biskup Józef Rozwadowski 1909–1996*, red. M. Różański, Łódź 2005.
5. E. Wieczorek, *Działalność pedagogiczna biskupa Michała Klepacza*, Łódź 2007.
6. S. Grad, M. Różański, *Kapituła Katedralna Łódzka*, Łódź 2007.
7. A. Ziółkowska-Boehm, *Diecezja łódzka i jej biskupi w świetle dokumentów*, Łódź 1987.
8. *Uniwersytet Łódzki Kościołowi Łódzkiemu na 70-lecie diecezji. Księga referatów wygłoszonych na sesji 27–28 kwietnia 1990 r. i ofiarowanych jako dar ołtarza*, red. M. Kamińska, Łódź 1990.

Zwolińskiego⁹, Mileny Przybysz-Gralewskiej¹⁰, Kazimierza Dąbrowskiego¹¹), kościołów (np. Urszuli Kurz¹², Roberta Wróbla¹³) oraz parafii (np. Kazimierza Dąbrowskiego¹⁴).

Na początku warto podkreślić, że omawiana praca jest oparta na bogatym materiale źródłowym. Autor wykorzystał dokumenty z archiwów kościelnych i państwowych (łącznie 47 instytucji m.in. Archiwum Archidiecezjalne w Łodzi, Archiwum Państwowe w Łodzi, Archiwum Kurii Biskupiej w Sandomierzu oraz Archiwum Osobiste Biskupa Włodzimierza Jasińskiego w Tuchowie). Zapoznał się i umiejętnie wykorzystał źródła drukowane (m.in. diecezjalne pisma urzędowe i publikacje biskupa W. Jasińskiego). Wykorzystana została także literatura przedmiotowa.

Układ recenzowanej pracy ma charakter chronologiczno-analityczny. Książka została podzielona na trzy części, które z kolei dzielą się na rozdziały ukazujące kolejne etapy działalności kapłana, następnie biskupa Włodzimierza Jasińskiego.

W części I (*Włodzimierz Jasiński w pierwszym trzydziestoleciu swego kapłaństwa*) autor przybliżył młodość, studia seminaryjne i pierwsze lata kapłaństwa Jasińskiego. Opisał jego działalność jako prefekta i rektora kaliskiego (1906 – 1915), proboszcza i dziekana konińskiego i piotrkowskiego (1915 – 1926) oraz rektora Seminarium Duchownego w Łodzi (1926 – 1930). Druga część publikacji (*Biskup ordynariusz*) ukazuje nam najważniejszy etap w życiu „bohatera” omawianej pracy. Na początku ks. Dąbrowski przedstawił szczegółowo działalność Jasińskiego jako ordynariusza diecezji sandomierskiej (1930 – 1935) i diecezji łódzkiej (1935 – 1939), omawiając stosunek biskupa do duchowieństwa, wskazując na główne nurty działalności duszpasterskiej, nie zapominając o akcjach społecznych i charytatywnych oraz roli biskupa

9. P. Zwoliński, *Sytuacja Kościoła łódzkiego w pierwszych latach po II wojnie światowej*, w: *Władze komunistyczne wobec Kościoła katolickiego w Łódzkiem 1945–1967*, red. J. Wróbel i L. Próchniak, Warszawa 2005, s. 27–34; P. Zwoliński, *Działalność społeczno-dobroczynna Kościoła łódzkiego w okresie międzywojennym. Studium historyczne*, Łódź 2006.
10. M. Przybysz-Gralewska, *Kościół rzymskokatolicki w Łodzi w latach 1945–1956*, Łódź 2007.
11. K. Dąbrowski, *90 lat kościoła łódzkiego 1920–2010*, Łódź 2011; K. Dąbrowski, *Historia Kościoła łódzkiego. Wydarzenia, dokumenty, ilustracje*, Łódź 2012.
12. U. Kurz, *Kościół archidiecezji łódzkiej. Nasze dziedzictwo*, t. 1, Łódź [2010].
13. R. Wróbel, *Nowe kościoły w diecezji łódzkiej 1945–1989. Uwarunkowania i klasyfikacja rzymskokatolickiej architektury sakralnej*, Łódź 2005.
14. *Źródła i materiały do historii parafii diecezji łódzkiej*, cz. 2, red. tomu K. Dąbrowski, Konstantynów Łódzki 2014.

Jasińskiego w Episkopacie. W tej części ukazano także losy biskupa w latach wojny i okupacji (1939 – 1945), jak również jego aktywność w diecezji łódzkiej w latach 1945 – 1947. W III części (*Arcybiskup tytularny Dryzypary i rezydent w Tuchowie*) autor omawianej pracy przybliżył życie Jasińskiego jako rezydenta w klasztorze redemptorystów w Tuchowie (1947 – 1965), wykazując, że ostatnie 18 lat życia było czasem intensywnej pracy dla Kościoła w Polsce poprzez uczestnictwo w konferencjach i komisjach Episkopatu, a także działalność pisarsko-publicystyczną.

Przechodząc do oceny powyższej publikacji warto podkreślić, że jej autor w każdej z omawianych części wiele miejsca poświęcił przemówieniom, kazaniom i homiliom wygłaszanym przez Włodzimierza Jasińskiego. Autor recenzowanej pracy podkreślił, że wypowiedzi Jasińskiego odznaczały się duchem patriotycznym, uwypuklały przeżycia narodowe związane z historią i kulturą polską. Wartość książki podnoszą niewątpliwie zdjęcia i fotografie z czasopism diecezjalnych dotyczące omawianej postaci.

Obok cech pozytywnych można wskazać jednak na kilka drobnych braków. Przy omawianiu niektórych zagadnień autor mógł częściej odwoływać się do źródeł. Prezentując teksty kapłana, a później biskupa Włodzimierza Jasińskiego można było zadbać o lepszą stronę wizualną. Niektóre fragmenty były bardzo długie, brakowało w ogóle akapitów.

Poza biogramami biskupów: Kazimierza Tomczaka (s. 92), Wincentego Tymienieckiego (s. 123) oraz Jana Cieplaka (s. 234) nie znajdziemy w książce żadnych innych. Autor na łamach swojej publikacji wspomina wiele osób. Na przykład na s. 169 pisze, że „W Biskupim Komitecie Kolonii Letnich pracowali znani działacze społeczni: Józef Jabłkowski, Marian Olszewski, Henryk Konarzewski”, nie podając jednak żadnych choćby podstawowych informacji o wspomnianych powyżej osobach.

Przedstawiając wykaz przedmiotów i wykładowców w seminarium wrocławskim (s. 25 – 26), omawiając kursy katechetyczne (s. 39), zjazdy maryjne (49 – 52), działalność Akcji Katolickiej (s. 93), Kongresy Eucharystyczne (s. 97 – 98), studia w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej w Łodzi (s. 105) można było zastosować tabele dla lepszej prezentacji omawianej treści.

Omawiając działalność charytatywną, autor wskazał m.in. na Stowarzyszenia św. Wincentego a Paulo¹⁵. W przypadku diecezji łódzkiej określenie

15. Warto w tym miejscu wyjaśnić, że w literaturze przedmiotu przez niektórych autorów nazwa Stowarzyszenie św. Wincentego a Paulo była używana zarówno

użyte przez autora jest trochę niejednoznaczne. Nie wiadomo ostatecznie, jakie stowarzyszenie autor miał na myśli¹⁶.

Wreszcie trzeba odnotować fakt, że w recenzowanej książce zabrakło indeksów, zarówno osobowego, jak i miejscowości. Ich imieszczenie zawsze ułatwia korzystanie z publikacji zainteresowanym czytelnikom.

Konkludując należy stwierdzić, że publikacja ks. Kazimierza Dąbrowskiego, mimo wspomnianych braków, przyczyni się do lepszego poznania życia arcybiskupa Włodzimierza Jasińskiego. Stanowi cenny wkład do poznania dziejów Kościoła łódzkiego w XX wieku.

w odniesieniu do grup męskich, jak i żeńskich. Prawidłowo nazwy tych organizacji brzmiały następująco: Towarzystwo św. Wincentego a Paulo i Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo.

16. Tzn. czy chodziło o Panie Miłosierdzia, czy jednak o grupy męskie.